

Kevät koitteli satiirikkoa

eVesa Kataisto

Ville Hänninen

Kun Ville Ranta piirsi sarkastista sarjakuvaa oululaisen Kaltio-lehden nettisivuille, hän ei olisi voinut kuvitellaan päätyvänsä kevään puhutuimman kulttuurikohun kohteeksi.

Muhammed, pelko ja sananvapaus -tarinan vuoksi vireän kulttuurilehden päätoimittaja Jussi Vilku sai potkut, ja Kaltion nettisivut suljettiin hetkeksi. Taustalla oli pääilmoittajien lehden hallitukseen kohdistama painostus. Sen jälkeen keskustelu kävi vireänä lähes kuu-kauden ajan, saavuttaen paikoin surkuhupaisiakin mittasuhteita.

”Tein Muhammed-kohua käsitelleen sarjakuvan, koska pila- ja sarjakuvapiirtäjät ovat mielestäni joutuneet poliittisten kahakoiden sijaiskärsijöiksi. Tah-

doin puhua pelon ja ärtymyksen tunteista, joita kuvantekijänä tunnen.”

Spontaanisti syntyneessä, retoriikkaltaan särmikästä kolumnia muistuttavassa tarinassa Ranta keskustele Aarne Ankan tavoin naamarin kasvoilleen laitaneen profeetta Muhammedin kanssa. Hän kuvaa Jyllands-Postenin pilakuvista kirvonneen keskustelun sisällään aiheuttamia tunteita, kärkevästi mutta rehellisesti. Satiirisen tarinan kärki on kuitenkin Muhammedin sijaan loppukohtauksessa, jossa Matti Vanhanen, Tarja Halonen ja Erkki Tuomioja polttavat Tanskan lippua, ”ystävyyden osoituksena muslimimaailmaan päin.”

”Mulla meni kerta kaikkiaan hermot siihen, kun valtionjohto alkoi pyydellä anteeksi pilakuvien julkaisemista äärioikeistolaisen järjestön sivuilla. Se oli tar-

Angoulêmen sarjakuvafestivaalien Grand Prix -palkinnolla tänä vuonna palkittu Lewis Trondheim ja Ville Ranta signeerasivat yhdessä Celebritiz-albumiaan tammikuussa.

peetonta ja epäasiallista, jopa pelkurimaista. Jos jotain on pakko pyytää anteeksi, niin miksei sitten vaikka ristiretkiä tai USA:n sotaisaa politiikkaa?”

Eniten Rantaa on häirinnyt se, että sarjakuvaa on kommentoitu lukematta tai luettu huonosti.

”Olin harmissani, kun huomasin, että Suomen islamilaisen yhdyskunnan imami Khodr Chehab väitti sarjakuvaani Il-talehdessä rasistiseksi. Pelkään hänen vastanneen lehden kysymyksiin edes lukematta tarinaa.”

”Sarjakuvaani on lukenut moninkertainen yleisö verrattuna siihen, että se olisi vain ilmestynyt Kaltiossa ilman kohua. Toisaalta nyt sitä on luettu monta kertaa huolimattomammin. Monet katsoivat sarjasta vain ensimmäisen sivun. Enää ei keskustella sarjakuvan sisällöstä vaan jostain aivan muusta. Korostan, että sarjakuvassa on kyse ennen kaikkea piirtäjän omista peloista ja ennakkoluuloista eikä islamin profeetan kuvaamisesta.”

Jos Ranta pääsisi aikakoneella takaisin helmikuuhun, hän päättäisi edelleen piirtää sarjakuvan, seurauksista huolimatta.

”Varmaan tekisin kaksi kertaa pidemmän ja perustellumman jutun, mutta en tiedä, olisiko siitäkään apua. Eiväthän ihmiset jaksaa keskittyä viiteenkään sivuun.”

eVille Ranta/Lewis Trondheim

Michael Canard (suom. laitoksessa Mikko Vilkastus) kokee perinpohjaisesti julkkispillerien vaikutuksen.

Keskittyvät tai eivät, ainakin keskustelua on riittänyt, niin lehdistössä kuin internetissä. Eräänlaisena onnellisena päätöksenä tapahtumille voi pitää Oulun seudun ammattikorkeakoulun päätöstä ostaa Rannan tarina opetus- ja tutkimuskäyttöön. Ilmeisesti Oulussa huomattiin laajemminkin, ettei tulisi hutkia ennen kuin tutkitaan: Ranta sai myös takaisin J.V. Snellman -aiheisen kuvitustyönsä, joka häneltä ehdittiin perua myrskyn raivotessa rajuimmillaan. Tosin perhesyistä Rannan aika ei enää riittänyt Snellman-kuvitustyön tekemiseen...

Saksalaisessa Frankfurter Allgemeine, ranskalaisessa Le Mondessa ja tärkeimmillä kansainvälisillä sarjakuvauutis sivustoilla huomioitu Kaltio-jupakka on jättänyt varjoonsa sen, että Ranta on tehnyt tänä keväänä taiteellisen läpimurtonsa kansainvälisellä tasolla.

Tammikuussa ranskalaiselta Dargaud-kustantamolta ilmestyi Celebritiz-albumi, jonka käsikirjoitti nykysarjakuvan tähti Lewis Trondheim. Häneltä on julkaistu suomeksikin jo viisi albumia. Celebritiz ilmestyi Dargaud'n Poisson Pilote -almerkin kautta. Samassa sarjassa töitään ovat julkaisseet myös muun muassa Joann Sfar, Christophe Blain ja Manu Larcenet, joten Ranta pääsi kunniakkaaseen seuraan.

"Kaikki alkoi sarjakuvafestivaaleilla vuonna 2004. Pyörittämäni Asema-kustantamo oli julkaissut albumin Minä Lewis Trondheim ja hänen vieraillessaan Suomessa aloimme keskustella mielenkiintoisesta projektista."

Yhteensä jo toistakymmentätuhatta kappaletta Ranskassa myynyt, suomeksi syksyllä nimellä Julkimot ilmestynvä Celebritiz irvailee nykypäivän julkiskulttuurille ja nautintohakuisuudelle. Kepeällä otteella kynäillyssä mutta maailmankuvaltaan mustanpuhuvassa tarinassa päähenkilö, nenäkäs Michel Canard (suoraan suomentaen "Mikko Anka"), napsii salaperäisiä pillereitä, joiden ansiosta hän saa, mitä haluaa. Valitettavasti julkispillerien vaikutusaika vaihtelee suuresti.

"Lewis teki tarinaa varsin spontaanilla tavalla. Hän lähetti minulle yleensä kaksi sivua, joskus enemmän. Kun olin päättänyt sivut, hän keksi lisää. Lewis toimi myös eräänlaisena kustannustoimittajana: hän kommentoi useaan otteeseen piirroksiani ja ehdotti niihin muutoksia."

"Poikkeuksellista albumin tekemisessä oli, että myös Dargaud osallistui aktiivisesti sen toimittamiseen. Suomessahan sarjakuvia ei juuri toimiteta, vaan piirtäjät tekevät juttunsa ja se joko julkaistaan tai sitten ei. Dargaud'n kommentit olivat tarkkoja ja enimmäkseen fiksuja, he

muun muassa tekstauttivat sivuja minulla uusiksi."

Celebritiz on Rannan ensimmäinen albumi ranskaksi, mutta tuskin viimeinen. Koti-isyyttä kuvaava sarjakuvapäiväkirja Isi on vähän väsynyt ilmestyy syksyllä ranskaksi käännössarjakuvaan erikoistuneelta Ca et Là -kustantamolta. Lisäksi hän suunnittelee usean albumin sarjaa Elias Lönnrotin epäonnistuneesta runonkeruumatkasta.

"Kaltioon olen tehnyt sarjakuvia, joissa Elias vaikuttaa nykyajan Oulussa. Ranskaan tekisin historiallisen kertomuksen, joka sekoittaisi faktaa ja fiktiota."

Rannan ja Kaltion välit ovat toistaiseksi jäissä. Lisäksi Ranta lopetti juuri yli neljä vuotta kestäneen pestinsä Libero-lehdelle. Tarkoituksena on keskittyä pitkien albumien tekoon, kun kustannussopimus keskisuuren ulkomaaisen kirjakustantamon kanssa on vihdoinkin taskussa.

"Minua on viime aikoina kiinnostanut löytää kerrontatapoja, jossa kuva ja sana ovat mahdollisimman yhtenäisessä suhteessa toisiinsa, eivätkä jommallekummalle alisteisia. Aion keskittää prosessiin lähiaikoina kaiken liikenevän energiani."

eVille Ranta/Lewis Trondheim

Celebritiz vilisee Suomi-viittauksia.